

# מנקודת מבטו של אקטואר ביטוח חיים ופנסיה: החלפת הפוליסה או משיכת כספים - כתבה מס' 5



האקטואר רועי פולניצר מסביר את על משיכת כספים בכלל ועל פדיון כספים מפוליסה בהקשר של איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין, במסגרת חלופת ההיוון.

**ר**פוליסות ביטוחי המנהלים החדשות, להבדיל מפוליסות ביטוחי המנהלים הישנות שסקרתי בכתבות הקודמות, הוכנס שינוי אחד טוב מאוד לזכותו של המבוטח. האוצר קבע, כי "ערכי הפדיון" יהיו גבוהים יחסית.

נזכיר, ערך פדיון הוא כמות הכסף שנצברה בפוליסת ביטוח מנהלים מסוימת, שאותה המבוטח יכול לקבל באופן מיידי במידה והוא מבטל את הפוליסה ומושך את הכספים שנצברו בה.

בעבר מבוטח שהחליט לפדות את הפוליסה שלו לאחר שנה או שנתיים ולקחת את הכסף, או להעביר אותו לחברת ביטוח אחרת, היה משלם קנסות כבדים מאוד וחלק גדול מהכסף היה נשאר בחברה הביטוח.

בפוליסות ביטוח המנהלים הנהוגות כיום, ערכי הפדיון הם כאלו שתוך כמה שנים יכול המבוטח לקבל את כספי החיסכון שלו, ללא קנסות. כך לא "נתקעים" מבוטחים בחברת הביטוח שלהם במקרה שאינם מרוצים ממנה, אם בשל התשואה שהיא משיגה או בשל השירות שהם מקבלים.

עם זאת, פדיון מוקדם של הכספים עדיין גורר קנסות לא מבוטלים, ולכן מומלץ ככל האפשר לא לבצע פדיון מוקדם. לא אחת אנשים זקוקים לכסף והם מחליטים למשוך את כספי ביטוח המנהלים. נכון, הכסף הוא שלכם, אבל גם תשלמו קנסות על הפדיון המוקדם, במקרים מסוימים תשלמו מס על הפדיון המוקדם, והגרוע מכול – אתם פוגעים בפנסיה של שלכם.

הסוגיה של משיכת כספים מפוליסה עולה לרוב במסגרת איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין. החוק החדש לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג – תשע"ד-2014 (מכאן ולהבא "החוק החדש") מגדיר כיצד יש לחלק זכויות פנסיוניות בין בני זוג שמתגרשים, כאשר הוא קובע שתי חלופות לחלוקת זכויות פנסיוניות (כגון: פנסיה מקרן פנסיה חדשה, פנסיית גישור, פנסיה תקציבית, פנסיה מקרן פנסיה ותיקה, פוליסת ביטוח מנהלים וקופת גמל בלבד). כל האמור מכאן ולהבא לגבי בת הזוג, חל גם על בן הזוג, ולהיפך.

במסגרת חלופה א' של החוק החדש, המוכרת גם כ- "חלופת ההיוון", בן הזוג לשעבר משלם היום, בסכום חד פעמי במונחי נטו, לבת זוגו לשעבר את חלקה ממה שנצבר בתקופת השיתוף, נכון למועד הקרע, בכל אחת מזכויותיו הפנסיוניות צוברות הכספים (פוליסת ביטוח מנהלים, פנסיה מקרן פנסיה חדשה, קופות תגמולים וקרן השתלמות) וצוברות הזכויות (פנסיה מקרן פנסיה ותיקה, פנסיית גישור, פנסיה תקציבית וביטוח חיים ישנים), ולהיפך.

במסגרת חלופה א' של החוק החדש, אקטואר איזון המשאבים מבצע 3 חישובים:

➤ **חישוב ערכן הנוכחי של זכויות הבעל-הכולל:** איזון חשבונות ויתרות בנפרד של הבעל, קופות צוברות זכויות לחסכון פנסיוני שצבר הבעל, קופות צוברות כספים לחסכון פנסיוני שצבר הבעל, זכויות אגב פרישה מעבודת הבעל וריכוז חלקה של האישה בזכויות הבעל על בסיס ערכן הנוכחי חלופה ראשונה.

➤ **חישוב ערכן הנוכחי של זכויות האישה-הכולל:** איזון חשבונות ויתרות בנפרד של האישה, קופות צוברות זכויות לחסכון פנסיוני שצברה האישה, קופות צוברות כספים לחסכון פנסיוני שצברה האישה, זכויות אגב פרישה מעבודת האישה וריכוז חלקה של הבעל בזכויות האישה על בסיס ערכן הנוכחי חלופה ראשונה.

➤ **איזון זכויות הצדדים על בסיס ערכן הנוכחי**

"שחקנים" שונים בתחום אקטואריית איזון המשאבים, בין אם מתוך רשלנות ובין אם מתוך זדון, מחשבים את ערכם הנוכחי של חלק הבעל בזכויות האישה (בקופות צוברות כספים לחיסכון פנסיוני שצברה האישה) וחלק האישה בזכויות הבעל (בקופות צוברות כספים לחיסכון פנסיוני שצבר הבעל) על ידי ניכוי מס בשיעור של 35% מהחלק (לכל היותר 50%, תלוי ביחס השיתוף של כל קופה) של כל צד בשווי האמיתי של קרנות הצד האחר (קרי, השווי המוצג בדוח כערך פדיון עם התאמות מסוימות).

כידוע, תגמולים של שכיר מכל סוג ניתנים למשיכה רק בעת עזיבת העבודה ולפחות מחצית שנה מיום העזיבה, או התחלת עבודה אצל מעסיק חדש שאינו מפרש לתגמולים, או אם יהפוך לעצמאי, או בפרשה. אזי: אם נצברו עד 31/12/1999 לא יחויבו במס. אך תגמולים המיועדים לקצבה שנצברו לאחר 31/12/1999 ולפני 31/12/2004, אשר ימשכו לפני גיל פרישה יחויבו במס הכנסה בשיעור 35% או המס השולי, הגבוה מביניהם. תגמולים שנצברו לאחר 31/12/2004, מכל סוג אשר ימשכו לפני גיל 60 יחויבו במס הכנסה בשיעור 35% או המס השולי, הגבוה מביניהם. תגמולים שנצברו החל מ- 1/01/2008 ואילך הונח שהם מיועדים לפנסיה מגיל פרישה ואם ימשכו לפני כן יחויבו במס הכנסה בשיעור 35% או המס השולי, הגבוה מביניהם.

על פי לשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל (IAVFA), ניכוי מס של 35% בגין משיכה שלא כדיון על פדיון קופות צוברות כספים לחיסכון פנסיוני, מהחלק של כל צד בשווי האמיתי של קופות הצד האחר במסגרת חלופה א' של החוק החדש הינו פסול, לא נכון ואין ליישמו. המשמעות של 35% מס הינה פדיון מיידי של הקופות והעברת הכסף

לצד השני לאלתר. אולם יש לשים לב שאף אחד לא מורה ולא אומר לבן הזוג לשעבר באיזה אופן, איך וכיצד להעביר את הכסף לבת זוגו לשעבר. מבחינת בית המשפט לענייני משפחה או בית הדין הרבני (מכאן ולהבא "בית המשפט") כמו גם מבחינת אקטואר איזון המשאבים, בן הזוג לשעבר יכול גם לקחת הלוואה לשם העברת הכסף לבת הזוג לשעבר או להביא את הכסף מהוריו/קרוביו כך שאף אחד לא באמת מחייב אותו לפדות את הקופות.

רוצה לומר- בית המשפט לא מורה בצו לבן הזוג לשעבר "לשבור" קופות, אלא פשוט להעביר סכום מדויק לבת הזוג לשעבר, הא ותו לא. יש לשים לב להבדל בין השניים.

כאשר בית המשפט נותן פסק דין לפיו בן הזוג לשעבר חייב כסף לבת הזוג לשעבר, או אז בית המשפט למעשה מורה לבן הזוג לשעבר להעביר כסף בסכום קבוע וידוע מראש לבת הזוג לשעבר, אולם בית המשפט איננו קובע, ואת זה חשוב מאוד להבין, מהיכן יגיע הכסף לבן הזוג לשעבר לשם העברתו לבת הזוג לשעבר.

לפיכך, איזון חד פעמי במונחי נטו של קופות לחיסכון פנסיוני פירושו שמורידים מס לפי תיקון 190 (לא ניכנס לזה כרגע) אך בהחלט אין הכוונה לניכוי מס של 35% בגין משיכה שלא כדיון.

הבעיה היא שמרבית עורכי הדין, השופטים וגם חלק ניכר מאנשי השטח שעורכים חוות דעת בנושא איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין מפרשים שלא כהלכה את "כוונת המשורר" (הוא בית המשפט העליון) בנוגע לאיזון חד פעמי במונחי נטו.

לאמור- עניין המיסוי של זכויות פנסיוניות באיזון משאבים איננו הפתחה של 35% בגין "שבירת" קופות צוברות כספים אלא בחינת הרף וקביעת המס המתאים לפי תיקון 190. מבחינת בית המשפט שאותו צד שחייב כסף לצד השני ייקח הלוואה אפילו בשוק האפור, אם אין לו כסף כרגע לשלם את חובו.

ואם לצטט את נשיא לשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל (IAVFA), פרופ' רמי יוסף (המוכר כמומחה בינלאומי בתחום האקטואריה והמימון) שקבע לעניין איזון חד פעמי במונחי נטו של זכויות פנסיוניות צוברות כספים: "בנושא הפנסיוני אין אירוע מס או מושכים במועד הגמילה ואז מחשבים לפי תיקון 190. אם עושים באיזון חד פעמי זה כבר נתון להחלטת הצדדים בלבד, ואז הצדדים יחליטו מהיכן מביאים כסף בכדי לתת לצד השני. במידה ואין כסף נזיל זה בד"כ משא ומתן בין עורכי הדין על עלות הון ללקיחת הלוואה לצורך הקיזוז, אבל זה לא שייך כלל לעבודת מומחה באיזון משאבים".